

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ

વિ.

ઈન્ડસ્ટ્રીયલ કોલ એન્ટરપ્રાઇઝીસ

ફેબ્રુઆરી ૨૪, ૧૯૯૯

[એમ. શ્રીનિવાસન અને યુ.સી. બેનર્જી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

સેલ્સ ટેક્સ:

યુ.પી. સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮: કલમ ૪-એ (૧૩.૯.૧૯૮૫ પહેલાં જે રીતે હતી તે મુજબ).

વેચાણવેરા મુક્તિ-સ્મોલ સ્કેલ યુનિટ (એસએસયુ) નવું યુનિટ-ઈન્ડસ્ટ્રીઝ ડિરેક્ટોરેટ સાથે એસએસયુ તરીકે નોંધાયેલ-કલમ ૪-એ હેઠળ ચોક્કસ સમયગાળા માટે મુક્તિ આપવામાં આવી-મુક્તિના સમયગાળા દરમિયાન મૂડી રોકાણ નિર્ધારિત મર્યાદા કરતાં વધી ગયું છતાં, મહત્તમ મુક્તિ અવધિ (૪ વર્ષ) પૂરી થયા પછી યુનિટે ફેક્ટરીઝ એક્ટ હેઠળ નોંધણી મેળવી તેથી, મૂડી રોકાણ નિર્ધારિત મર્યાદા કરતાં વધી ગયું હોવાથી યુનિટને અગાઉ મંજૂર કરેલી તારીખ પછી મુક્તિનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો-ની માન્યતા-કોર્ટે ઠેરવેલ કે: કેસના સંજોગોમાં, ભલે યુનિટ મોટા ઉદ્યોગો માટેની નિર્ધારિત શરતો પૂર્ણ કરતું ન હોય

તો પણ મુક્તિ બંધ કરવાનું વાજબી નથી-કલમ ૪-એ નો અનુગામી સુધારો
સુસંગત નથી-યુ.પી. સરકારી જાહેરનામું નં.
ST-II-604/X-9(208)/61-U.P. એક્ટ 15/48-ઓર્ડર 85 તારીખ
૨૯.૧.૧૯૮૫.

કાયદાઓનું અર્થઘટન :

બાહ્ય સહાય-અન્ય કાયદાઓ-અનુગામી કાયદો-સુધારા અધિનિયમ-ની
અસર-કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ઉપચારાત્મક હોઈ શકે અને સુસંગત નથી-ખાસ કરીને
જ્યારે સુધાર્યા વિનાના કાયદામાં કોઈ અસ્પષ્ટતા ન હોય.

કરવેરા કાયદાઓ-પ્રોત્સાહન માટેની જોગવાઈઓ-કડક અર્થઘટન-ની લાગુ
પડવાપાત્રતા-કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ઉદારતાપૂર્વક અર્થઘટન થવું જોઈએ.

પ્રતિવાદીએ ૧.૧.૧૯૮૫ થી સાત વર્ષ માટે વેચાણ ખત હેઠળ ભાડાની
જગ્યામાં એક ઉત્પાદન યુનિટ સ્થાપિત કર્યું હતું. કોલ-બ્રિકેટ્સના ઉત્પાદન
માટે યુનિટ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ ડિરેક્ટોરેટ સાથે નાના પાયાના યુનિટ તરીકે પણ
નોંધાયેલું હતું. તેને સ્ટેટ બેંક ઓફ પતિયાલા તરફથી રૂ. ૩૦,૦૦૦ ની ટર્મ લોન
આપવામાં આવી હતી. કાચા માલની ખરીદીની પ્રથમ તારીખ ૯.૨.૧૯૮૫ હતી
અને યુનિટે નવા જનરેટરની મદદથી ૧૫.૨.૧૯૮૫ ના રોજ ઉત્પાદન શરૂ કર્યું.
તૈયાર ઉત્પાદનના વેચાણની પ્રથમ તારીખ ૧.૧૦.૧૯૮૫ હતી. યુ.પી. સેલ્સ
ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળના નિયમોમાં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ ઉત્પાદનની
પ્રથમ તારીખ ૯.૮.૧૯૮૫ હતી એટલે કે કાચા માલની ખરીદીની તારીખથી છ
મહિના પછી. આમ યુનિટને ૯.૮.૧૯૮૫ થી વેચાણવેરામાંથી મુક્ત મેળવવાનો
હકદાર હતો કારણ કે તેણે તમામ નિર્ધારિત શરતો પૂરી કરી હતી. યુનિટે
૨૦.૧૨.૧૯૮૫ ના રોજ અધિનિયમની કલમ ૪-એ હેઠળ મુક્તિ માટે અરજ
કરી હતી કારણ કે તેનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી ઘણું ઓછું હતું. બાદમાં,
પ્રતિવાદીએ ઉત્પાદનનું સ્થળ ભાડાની જગ્યામાંથી બદલીને તેના દ્વારા ખરીદેલી
અને માલિકીની નવી સાઈટમાં ફેરવ્યું. મશીનોને નવા પરિસરમાં ખસેડવાના હેતુ

માટે યુનિટ ૨૩.૭.૧૯૮૬ થી ૩૧.૭.૧૯૮૬ સુધી બંધ રહ્યું હતું. નવી જગ્યાએ ઉત્પાદન ૧.૮.૧૯૮૬ થી શરૂ થયું.

નવી સાઈટની ખરીદી અને પોતાના મકાનના બાંધકામના પરિણામે, યુનિટનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી વધી ગયું. યુનિટે ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ નોંધણી માટે અરજ કરી, જે ૧૧.૮.૧૯૮૮ થી મંજૂર કરવામાં આવી હતી. યુનિટને ૮.૮.૧૯૮૫ થી ૨૨.૭.૧૯૮૬ સુધી વેચાણવેરા મુક્તિ આપવામાં આવી હતી, જે તારીખ સુધી યુનિટનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી નીચે હતું. જો કે, તારીખ ૨૮.૧.૧૯૮૫ ના સરકારી જાહેરનામા હેઠળ મુક્તિની મહત્તમ અવધિ (૪ વર્ષ) પૂરી થયા પછી ફેક્ટરીઝ એક્ટ હેઠળ નોંધણી મેળવવામાં આવી હોવાથી ૨૨.૭.૧૯૮૬ પછી કોઈ મુક્તિ આપવામાં આવી ન હતી. પ્રતિવાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિવ્યૂ અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. પરંતુ હાઈકોર્ટે ઠેરવ્યું કે યુનિટ ૮.૮.૧૯૮૫ થી ૪ વર્ષના સમયગાળા માટે મુક્તિ માટે હકદાર હતું. આથી આ અપીલ છે.

અપીલકર્તા-મહેસૂલ વિભાગ વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મુક્તિ કલમની જોગવાઈઓનું કડક અર્થઘટન થવું જોઈએ અને જો મુક્તિ આપવામાં આવી હોય તે શરતો અનુગામી ઘટનાને કારણે બદલાઈ ગઈ હોય, તો મુક્તિ લાગુ પડશે નહીં, અને ૧૯૯૧ ના યુ.પી. એક્ટ ૨૮ દ્વારા કરવામાં આવેલ ૧૩.૮.૧૯૮૩ થી કલમ ૪-એ નો સુધારો, એક અનુગામી કાયદો હોવાથી, અધિનિયમની જોગવાઈઓ અગાઉ જે રીતે હતી તેનું અર્થઘટન કરવા માટે માર્ગદર્શનના હેતુ માટે લઈ શકાય છે.

અપીલ કાઢી નાખતાં, આ કોર્ટે

કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ૧. નિર્વિવાદપણે, માલસામાનના ઉત્પાદનમાં વધારો કરવા અને રાજ્યમાં ઉદ્યોગોના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી યુ.પી. ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ માં વેચાણવેરામાંથી મુક્તિ માટેની જોગવાઈઓ દાખલ કરવામાં આવી છે. જ્યારે "યુ.પી. સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૪-એ હેઠળ ઔદ્યોગિક

એકમોને ગ્રાન્ટ ઓફ સેલ્સ ટેક્સ એક્ઝેમ્પ્શન સ્કીમ, ૧૯૮૨" નામની યોજના મૂળ રીતે ઘડવામાં આવી હતી, ત્યારે સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે સરકારે રાજ્યમાં મૂડી રોકાણ અને ઔદ્યોગિક એકમોની સ્થાપનાને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે મુક્તિની સુવિધા આપી હતી. તારીખ ૨૯.૧.૧૯૮૫ ના સરકારી જાહેરનામા હેઠળ ૩ લાખ રૂપિયાથી વધુ મૂડી રોકાણ ન ધરાવતા યુનિટના કિસ્સામાં મુક્તિનો સમયગાળો ચાર વર્ષનો હતો. કલમ ૪-એ કે જાહેરનામામાં એવી કોઈ શરત નથી કે જો મુક્તિ આપ્યા પછી યુનિટનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી વધી જાય, તો આવી મુક્તિ અમલમાં રહેવાનું બંધ થઈ જશે સિવાય કે અને જ્યાં સુધી રૂ. ૩ લાખથી વધુ મૂડી રોકાણ ધરાવતા એકમો માટે નિર્ધારિત શરતો પૂર્ણ ન થાય. તેથી, અપીલકર્તા દ્વારા લેવામાં આવેલા વલણ માટે કોઈ સમર્થન નથી કે ૨૩.૭.૧૯૮૬ પછી યુનિટ મુક્તિના લાભ માટે હકદાર નથી કારણ કે તે તારીખથી તેનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી વધી ગયું હતું. [૮૮૧-ડી-એચ; ૮૮૨-એ-સી]

૨.૧. અપીલકર્તાની એવી દલીલ કે ૧૯૯૧ ના યુ.પી. એક્ટ ૨૮ દ્વારા ૧૩.૯.૧૯૮૩ થી કલમ ૪-એ નો સુધારો, એક અનુગામી કાયદો હોવાથી, અધિનિયમની જોગવાઈઓ અગાઉ જે રીતે હતી તેનું અર્થઘટન કરવા માટે માર્ગદર્શનના હેતુ માટે લઈ શકાય છે, તે સ્વીકારી શકાય નહીં. વર્તમાન કેસમાં અનુગામી અધિનિયમ સુધારાનો છે અને તે ઉપચારાત્મક હોઈ શકે છે. વધુમાં, આ કેસમાં અધિનિયમની જોગવાઈઓમાં સંબંધિત સમયે એવી કોઈ અસ્પષ્ટતા નથી કે જેને વિધાનસભા દ્વારા અર્થઘટન કરવાની જરૂર હોય. [૮૮૩-ડી-એફ]

એટોર્ની જનરલ વિ. કલાર્કસન, (૧૯૦૦) ૧ ક્યુબી ૧૫૬, સંદર્ભિત.

૨.૨. કરવેરા કાયદાઓમાં આર્થિક વૃદ્ધિ અને વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રોત્સાહન આપતી જોગવાઈનું ઉદારતાપૂર્વક અર્થઘટન કરવું જોઈએ અને તેના પર અપવાદ દ્વારા મૂકવામાં આવેલ નિયંત્રણનું વ્યાજબી અને હેતુપૂર્ણ રીતે અર્થઘટન કરવું જોઈએ જેથી જોગવાઈના ઉદ્દેશ્યને આગળ વધારી શકાય.

વેચાણવેરાની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાનો ઉદ્દેશ હંમેશા રાજ્યમાં માલસામાનના ઉત્પાદનમાં વધારો કરવા અને ઉદ્યોગના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી મૂડી રોકાણ અને ઔદ્યોગિક એકમોની સ્થાપનાને પ્રોત્સાહિત કરવાનો રહ્યો છે. તેથી, ૯.૮.૧૯૮૫ થી પ્રતિવાદીને આપવામાં આવેલી મુક્તિ, જ્યારે તેણે તમામ નિર્ધારિત શરતો પૂરી કરી હતી, તે માત્ર એટલા માટે અમલમાં રહેવાનું બંધ કરશે નહીં કે પ્રતિવાદી જમીન અને મકાનનો માલિક બનવાને કારણે મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખની મર્યાદા વટાવી ગયું હતું જ્યાં ચુનિટ ખસેડવામાં આવ્યું હતું. અન્યથા મુક્તિ આપવાનો મૂળ હેતુ અને ઉદ્દેશ નિષ્ફળ જશે. [૮૮૩-એચ; ૮૮૪-સી]

સીઆઈટી વિ. સ્ટ્રો બોર્ડ મેન્યુફેક્ચરિંગ કું. લિ., [૧૯૮૯] સપ્લ. ૨ એસસીસી ૫૨૩ અને બજાજ ટેમ્પો વિ. સીઆઈટી, [૧૯૯૨] ૩ એસસીસી ૭૮, પર આધારિત.

સ્ટેટ લેવલ કમિટી વિ. મોર્ગાર્ડશમર ઇન્ડિયા લિ., [૧૯૯૬] ૧ એસસીસી ૧૦૮; પાપ્પુ સ્પીટ્સ એન્ડ બિસ્કિટ્સ વિ. કમિશનર ઓફ ટ્રેડ ટેક્સ, યુ.પી., [૧૯૯૮] ૭ એસસીસી ૨૨૮ અને ડિવિઝનલ લેવલ કમિટી વિ. સાહુ સ્ટોન ક્રશિંગ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, [૧૯૯૮] ૮ એસસીસી ૪૩૫, લાગુ પડતો નથી તેમ ઠેરવેલ.

નોવોપાન ઇન્ડિયા લિ. વિ. કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, [૧૯૯૪] સપ્લ. ૩ એસસીસી ૬૦૬ અને સાહુ સ્ટોન ક્રશિંગ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વિ. ડિવિઝનલ લેવલ કમિટી, ઝાંસી, (૧૯૯૪) UPTC 1 (અલ્હાબાદ), સંદર્ભિત.

સિવિલ અપીલ હુકમત: વર્ષ ૧૯૯૩ ની સિવિલ અપીલ નં. ૭૪૫૧.

અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૫.૧૧.૯૨ ના સી.એમ.ડબલ્યુ.પી. નં. ૮૧૯ વર્ષ ૧૯૯૦ માં ચુકાદા અને હુકમ સામે.

અપીલકર્તા તરફે કવિન ગુલાટી, આર.બી. મિશ્રા અને કે. મિશ્રા.
પ્રતિવાદી તરફે ધ્રુવ અગ્રવાલ અને ઇર્શાદ અહમદ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ શ્રીનિવાસન દ્વારા આપવામાં આવેલ.

શ્રીનિવાસન, ન્યાયમૂર્તિ. ૧. આ કેસનો નિર્ણય ચુ.પી. સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ (જે હવે પછી 'અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની સંબંધિત જોગવાઈઓ અને તે હેઠળ અમુક માલના વેચાણવેરામાંથી ચોક્કસ સમયગાળા માટે મુક્તિ આપતા સરકારી જાહેરનામાના અર્થઘટન પર આધારિત છે. કલમ ૪-એ એ કલમ છે જેની સાથે આપણે સંબંધિત છીએ અને આ કેસના હેતુ માટે સંબંધિત સમયે જે રીતે કલમ હતી તે નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

૪-એ. ચોક્કસ સમયગાળા માટે અમુક માલના વેચાણવેરામાંથી મુક્તિ. - (૧) કલમ ૩ અથવા ૩-એ માં ગમે તે હોય છતાં, જ્યાં રાજ્ય સરકારનો અભિપ્રાય હોય કે સામાન્ય રીતે રાજ્યમાં અથવા અમુક જિલ્લાઓમાં કે જિલ્લાઓના ભાગોમાં કોઈ માલના ઉત્પાદનમાં વધારો કરવા અથવા ઉદ્યોગના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આમ કરવું જરૂરી છે, તે અરજ પરથી કે અન્યથા, જાહેરનામા દ્વારા જાહેર કરી શકે છે કે આવા માલના સંબંધમાં તેના ઉત્પાદક દ્વારા વેચાણનું ટર્નઓવર, (આવા ઉત્પાદક દ્વારા પ્રથમ વેચાણની તારીખથી જો આવું વેચાણ ઉત્પાદન શરૂ કર્યાની તારીખથી છ મહિનાની અંદર થાય છે અને અન્ય કોઈ કિસ્સામાં ઉત્પાદન શરૂ કર્યાની તારીખથી છ મહિના પૂરા થયા પછીની તારીખથી) સાત વર્ષથી વધુ ન હોય તેવા સમયગાળા દરમિયાન, અને નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી શરતોને આધીન, વેચાણવેરામાંથી મુક્ત રહેશે અથવા તે નક્કી કરે તેવા ઘટાડેલા દરે કરપાત્ર રહેશે".

કલમ (૨).

સમજૂતી: આ કલમના હેતુઓ માટે

(૧) '૩૧મી માર્ચ, ૧૯૯૦ ના રોજ પૂરા થતા સમયગાળા દરમિયાન નવું યુનિટ' નો અર્થ છે ડીલર દ્વારા ૧લી ઓક્ટોબર, ૧૯૮૨ ના રોજ અથવા તે પછી પરંતુ ૩૧મી માર્ચ, ૧૯૯૦ પછી નહીં સ્થાપવામાં આવેલ ઔદ્યોગિક ઉપક્રમ -

(એ) જેનું લાઇસન્સ છે અથવા જેના સંદર્ભમાં આશય પત્ર જારી કરવામાં આવ્યો છે અથવા જે ઔદ્યોગિક ઉપક્રમોના લાઇસન્સિંગ અથવા નોંધણીને લગતા તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈપણ કાયદા અનુસાર યોગ્ય સત્તાધિકારી દ્વારા કાયમી અથવા અન્યથા નોંધાયેલ છે;

(બી) (૧) જે ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ નોંધાયેલ છે; અથવા

(૨) જેના સંદર્ભમાં નોંધણી માટેની અરજ તે અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવી છે; અથવા

(૩) ઉત્તર પ્રદેશ ફાઇનાન્સિયલ કોર્પોરેશન અથવા શિક્યુલ્ડ કોમર્શિયલ બેંક પાસેથી ટર્મ લોન માટે અરજ કર્યા પછી ભલે આવી ટર્મ લોન ઉપક્રમ સ્થાપિત થયા પહેલાં કે પછી મંજૂર કરવામાં આવી હોય અને વિતરિત કરવામાં આવી હોય (જ્યાં ઉપક્રમમાં મૂડી રોકાણ ત્રણ લાખ રૂપિયાથી વધુ ન હોય);

(સી) આવા ડીલર દ્વારા સાત વર્ષથી ઓછી ન હોય તેવા સમયગાળા માટે માલિકીની અથવા લીઝ પર લેવાયેલી અથવા કોઈપણ સરકારી કંપની અથવા કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય

સરકારની માલિકીની અથવા નિયંત્રિત કોઈપણ કોર્પોરેશન દ્વારા આવા ડીલરને ફાળવેલ જમીન અથવા મકાન અથવા બંને પર;

(ડી) ભારતમાં અન્ય કોઈપણ ફેક્ટરી વર્કશોપમાં અગાઉ ઉપયોગમાં લેવાયેલી ન હોય, અથવા ઉપયોગ માટે હસ્તગત કરેલી ન હોય તેવી મશીનરી, એસેસરીઝ અથવા ઘટકોનો ઉપયોગ કરીને;

(ઈ) આ અધિનિયમ અથવા નિયમોમાં નિર્દિષ્ટ તમામ શરતો પૂરી કરીને; અથવા તે તારીખે કે જેના પરથી તેને આવી સુવિધા આપવામાં આવી શકે છે તેના પર આ કલમ હેઠળ સુવિધા આપવાના સંદર્ભમાં તે હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલ જાહેરનામા મુજબ;

અને તેમાં ડીલર દ્વારા સ્થાપિત કલમો (એ) થી (ઈ) માં નિર્ધારિત શરતો પૂરી કરતા ઔદ્યોગિક ઉપક્રમનો સમાવેશ થાય છે –

(૧) રાજ્યમાં અન્ય કોઈ સ્થળે પહેલેથી જ સમાન માલનું ઉત્પાદન કરતું ઔદ્યોગિક ઉપક્રમ ધરાવતું હોય, અથવા

(૨) અન્ય કોઈ માલનું ઉત્પાદન કરતી વર્તમાન ફેક્ટરી અથવા વર્કશોપની જગ્યા પર અથવા તેની બાજુમાં,

પરંતુ તેમાં સમાવેશ થતો નથી, –

(૧) વર્તમાન ફેક્ટરી અથવા વર્કશોપની જગ્યા પર અથવા તેની બાજુમાં કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા સ્થાપિત સમાન માલનું ઉત્પાદન કરતી કોઈપણ ફેક્ટરી અથવા વર્કશોપ જેમાં આવી વ્યક્તિ પ્રોપ્રાઈટર અથવા ભાગીદાર અથવા એજન્ટ

અથવા પ્રમોટર અથવા હોલિંગ કંપની અથવા પેટાકંપની તરીકે હિત ધરાવે છે, જો કે જ્યાં આવી ફેક્ટરી અથવા વર્કશોપનું ઉત્પાદન શરૂ કરવાની તારીખ ૧૯ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૫ પહેલાં આવતી હોય ત્યાં આ કલમનો અર્થ એવો કાઢવામાં આવશે કે જાણે "અથવા બાજુમાં" શબ્દો કાઢી નાખવામાં આવ્યા હોય, અથવા

(૨) વર્તમાન ફેક્ટરી અથવા વર્કશોપમાં કોઈપણ ઉમેરો અથવા વિસ્તરણ;

જો કે—

(૧) નવા યુનિટના સંબંધમાં કે જેની ઉત્પાદન શરૂ કરવાની તારીખ ૨૪ માર્ચ, ૧૯૮૪ પહેલાં આવે છે, કલમ (ડી) માં "ભારતમાં" શબ્દો માટે "ઉત્તર પ્રદેશમાં" શબ્દો બદલવામાં આવ્યા હોવાનું માનવામાં આવશે;

(૨) નવા યુનિટના સંબંધમાં કે જેની ઉત્પાદન શરૂ કરવાની તારીખ ૨૭ ઓગસ્ટ, ૧૯૮૪ પહેલાં આવે છે અને જેમાં મૂડી રોકાણ ત્રણ લાખ રૂપિયાથી ઓછું નથી, ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ નોંધણી અથવા નોંધણી માટેની અરજની શરત લાગુ પડશે નહીં;

(૩) નવા યુનિટના સંબંધમાં કે જેની ઉત્પાદન શરૂ કરવાની તારીખ ૬ માર્ચ, ૧૯૮૬ પહેલાં આવે છે, સાત વર્ષથી ઓછા સમયગાળા માટે લીઝ અંગેની શરત લાગુ પડશે નહીં.

(સી) ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ જે યુનિટના સંબંધમાં અરજ કરવામાં આવે છે અને પેટા-કલમ (૧) હેઠળ

અધિસૂચિત સુવિધાના સમયગાળાની શરૂઆતની તારીખ પછીની તારીખથી નોંધણી મંજૂર કરવામાં આવે છે, તે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અધિસૂચિત સમયગાળાના ભાગ માટે જ પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અધિસૂચિત કરમાંથી મુક્તિ અથવા કરના દરમાં ઘટાડાની સુવિધાના હક માટે નવું યુનિટ માનવામાં આવશે, જે તારીખથી આવી નોંધણી અમલમાં આવે છે તે તારીખથી ગણવામાં આવશે, આવી સુવિધાના સમયગાળાના અંત સુધી".

કલમનો બાકીનો ભાગ બિનજરૂરી હોવાથી છોડી દેવામાં આવ્યો છે.

૨. તે સમયે પ્રચલિત સંબંધિત જાહેરનામું નીચે મુજબની શરતોમાં હતું:

(૬૪)

જાહેરનામું નં. ST-11-604/X-9(208)/81-U.P. Act 15/48-Order/85, તારીખ ૨૯ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૫.

(યુ.પી. ગેઝેટ એક્સ્ટ્રાઓર્ડિનરી, તારીખ ૨૯ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૫ માં પ્રકાશિત),

જ્યારે રાજ્ય સરકારનો અભિપ્રાય છે કે સામાન્ય રીતે રાજ્યમાં અને અમુક જિલ્લાઓમાં અને ખાસ કરીને જિલ્લાઓના ભાગોમાં ઉદ્યોગના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આમ કરવું જરૂરી છે;

હવે, તેથી, યુ.પી. જનરલ કલોઝ એક્ટ, ૧૯૦૪ (૧૯૦૪ નો એક્ટ નં. ૧) ની કલમ ૨૧ સાથે વંચાણે લેતાં યુ.પી. સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ (યુ.પી. એક્ટ નં. XV ઓફ ૧૯૪૮) ની કલમ ૪-એ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, અને જાહેરનામા નં. ST-11- 6468/X-9(208)/81-U.P. Act XV/48-

Order-84, તારીખ ઓગસ્ટ ૨૭, ૧૯૮૪ (S.No. 55) ના સ્થાને, રાજ્યપાલ એ જાહેર કરતાં આનંદ અનુભવે છે કે, ઔદ્યોગિક એકમમાં ઉત્પાદિત કોઈપણ માલસામાનના સંદર્ભમાં, જે ૧૯૪૮ ના ઉપરોક્ત અધિનિયમમાં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ નવું એકમ છે અને નીચેના કોષ્ટકની કૉલમ ૨ માં દર્શાવેલ વિસ્તારોમાં સ્થાપિત થયેલ છે, જેનું ઉત્પાદન શરૂ કરવાની તારીખ ઓક્ટોબર ૧, ૧૯૮૨ ના પહેલા દિવસે કે તે પછી આવે છે, પરંતુ ૩૧મી માર્ચ, ૧૯૯૦ પછી નહીં, ૧૯૪૮ ના ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળ કોઈ કર ઉત્પાદક દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર રહેશે નહીં, જે આવા માલના વેચાણના ટર્નઓવર પર દરેકની સામે કૉલમ-૩ માં નિર્દિષ્ટ સમયગાળા માટે રહેશે, જે વેચાણની તારીખથી ગણવામાં આવશે, જો આવું વેચાણ ઉત્પાદન શરૂ કર્યાની તારીખથી છ મહિનાની અંદર થાય છે, અથવા, અન્ય કિસ્સાઓમાં, ઉત્પાદન શરૂ કર્યાની તારીખથી છ મહિના પૂરા થયા પછીની તારીખથી શરતને આધીન કે ઉક્ત ઔદ્યોગિક એકમે કોઈપણ આકારણી વર્ષમાં સળંગ છ મહિનાથી વધુ સમયગાળા માટે આવા માલનું ઉત્પાદન બંધ કર્યું નથી.

કોષ્ટક

ક્રમ નં. : ૧.

યુનિટનું સ્થાન : બાંદા, જાલૌન, હમીરપુર, જૌનપુર, ફતેહપુર, પૌરી ગઢવાલ, ટિહરી ગઢવાલ, ચમોલી, ઉત્તર કાશી, સુલતાનપુર અને કાનપુર (ગ્રામીણ), અલ્મોડા, પિથોરાગઢ, નૈનીતાલ અને દેહરાદૂન જિલ્લાઓ.

મુક્તિનો સમયગાળો

૩(એ) ૩ લાખ રૂપિયાથી વધુ મૂડી રોકાણ ન ધરાવતા યુનિટના
કિસ્સામાં : પાંચ વર્ષ

૩(બી) ૩ લાખ રૂપિયાથી વધુ મૂડી રોકાણ ન ધરાવતા યુનિટના
કિસ્સામાં : સાત વર્ષ

ક્રમ નં. : ૨.

યુનિટનું સ્થાન : આઝમગઢ, બહરાઈચ, બલિયા, બારાબંકી,
બસ્તી, બદાયું, બુલંદશહર, દેવરિયા, એટા, ઇટાવા, ફૈઝાબાદ,
ફરુખાબાદ, ગાઝિયાબાદ, ગોંડા, હરદોઈ, ઝાંસી, મૈનપુરી,
મથુરા, મુરાદાબાદ, પીલીભીત, પ્રતાપગઢ, રાયબરેલી, રામપુર,
શાહજહાંપુર, સીતાપુર અને ઉત્ત્રાવ જિલ્લાઓ.

મુક્તિનો સમયગાળો

૩(એ) ૩ લાખ રૂપિયાથી વધુ મૂડી રોકાણ ન ધરાવતા યુનિટના
કિસ્સામાં : છ વર્ષ

૩(બી) ૩ લાખ રૂપિયાથી વધુ મૂડી રોકાણ ન ધરાવતા યુનિટના
કિસ્સામાં : ચાર વર્ષ

ક્રમ નં. : ૩.

યુનિટનું સ્થાન : આગ્રા, અલીગઢ, બિજનૌર, ગાઝિયાબાદ,
ગોરખપુર, કાનપુર (શહેરી), લખીમપુર-ખીરી, લલિતપુર,
લખનૌ, મેરઠ, મિર્ઝાપુર, મુઝફ્ફરનગર, સહારનપુર અને
વારાણસી જિલ્લાઓ.

મુક્તિનો સમયગાળો

૩(એ) ૩ લાખ રૂપિયાથી વધુ મૂડી રોકાણ ન ધરાવતા યુનિટના
કિસ્સામાં : ત્રણ વર્ષ

૩(બી) ૩ લાખ રૂપિયાથી વધુ મૂડી રોકાણ ન ધરાવતા યુનિટના
કિસ્સામાં : પાંચ વર્ષ

સમજૂતી – આ જાહેરનામાના હેતુઓ માટે.

(૧) "ઔદ્યોગિક એકમ" નો અર્થ થાય છે ઔદ્યોગિક એકમ કે જે ઇન્ડસ્ટ્રીઝ ડિરેક્ટોરેટ, યુ.પી. સાથે નાના, હેન્ડલૂમ અથવા હસ્તકલા ઉદ્યોગ તરીકે કાયમી નોંધણી ધરાવે છે જે ઔદ્યોગિક લાઇસન્સ ધરાવે છે જે આયર્ન એન્ડ સ્ટીલ કંટ્રોલર અથવા ટેક્સટાઇલ કમિશનર અથવા ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ ટેકનિકલ ડેવલપમેન્ટ અથવા ભારત સરકાર દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવે છે; અને

(એ) ઇન્ડિયા ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ નોંધાયેલ, અથવા ત્રણ લાખ રૂપિયાથી વધુ ન હોય તેવા મૂડી રોકાણ ધરાવતા એકમોના કિસ્સામાં યુ.પી. ફાઇનાન્સિયલ કોર્પોરેશન અથવા શિઝ્યુલ્ડ કોમર્શિયલ બેંક પાસેથી ટર્મ લોન મેળવ્યા પછી સ્થાપિત; અથવા

(બી) ઇન્ડિયા ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ નોંધાયેલ છે અથવા ઉક્ત અધિનિયમ હેઠળ નોંધણી માટે અરજ કરી છે અને ઉપર જણાવેલ સિવાયના એકમોના કિસ્સામાં તે હેતુ માટે જરૂરી ફી જમા કરાવી છે;

(૨) "ઉત્પાદન શરૂ કરવાની તારીખ" અને "નવું એકમ" નો અર્થ યુ.પી. સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૪-એ

ના ખુલાસામાં તેઓને સોંપવામાં આવ્યા મુજબનો જ રહેશે;
અને

(૩) "મૂડી રોકાણ" નો અર્થ જમીન, મકાન, પ્લાન્ટ
મશીનરી, સાધનો અને ઉપકરણોમાં રોકાણ છે.

૩. કેસની હકીકતો નીચે મુજબ છે:
પ્રતિવાદીનું મુરાદાબાદમાં એક ઉત્પાદન યુનિટ હતું જે અધિનિયમ અને સેન્ટ્રલ
સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની જોગવાઈઓ બંને હેઠળ નોંધાયેલું હતું. કોલ-
બ્રિકેટ્સના ઉત્પાદન માટે યુનિટ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ ડિરેક્ટોરેટ સાથે નાના પાયાના
યુનિટ તરીકે પણ નોંધાયેલું હતું. શરૂઆતમાં એક ભાડાની જગ્યામાં યુનિટની
સ્થાપના કરવામાં આવી હતી, જેના માટે ૧.૧.૧૯૮૫ થી સાત વર્ષ માટે લીઝ
ડીડ નોંધવામાં આવી હતી. તેને સ્ટેટ બેંક ઓફ પતિયાલા, મુરાદાબાદ તરફથી
રૂ. ૩૦,૦૦૦ ની ટર્મ લોન આપવામાં આવી હતી. કાચા માલની ખરીદીની પ્રથમ
તારીખ ૯.૨.૧૯૮૫ હતી અને યુનિટે નવા જનરેટરની મદદથી ૧૫.૨.૧૯૮૫ ના
રોજ ઉત્પાદન શરૂ કર્યું. તૈયાર ઉત્પાદનના વેચાણની પ્રથમ તારીખ
૧.૧૦.૧૯૮૫ હતી. પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ વિવાદ નથી કે અધિનિયમ હેઠળના
નિયમોમાં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ ઉત્પાદનની પ્રથમ તારીખ ૯.૮.૧૯૮૫ હતી
એટલે કે કાચા માલની ખરીદીની તારીખથી છ મહિના પછી. આમ યુનિટ
નિર્વિવાદપણે ૯.૮.૧૯૮૫ થી વેચાણવેરામાંથી મુક્તિ મેળવવા માટે હકદાર હતું
કારણ કે તેણે તમામ નિર્ધારિત શરતો પૂરી કરી હતી. યુનિટે ૨૦.૧૨.૧૯૮૫ ના
રોજ અધિનિયમ હેઠળ મુક્તિ માટે અરજ કરી હતી કારણ કે તેનું મૂડી રોકાણ રૂ.
૩ લાખથી ઘણું ઓછું હતું. બાદમાં, પ્રતિવાદીએ ઉત્પાદનનું સ્થળ ભાડાની
જગ્યામાંથી બદલીને તેના દ્વારા ખરીદેલી અને માલિકીની નવી સાઈટમાં ફેરવ્યું.
મશીનોને નવા પરિસરમાં ખસેડવાના હેતુ માટે યુનિટ ૨૩.૭.૧૯૮૬ થી
૩૧.૭.૧૯૮૬ સુધી બંધ રહ્યું હતું. નવી જગ્યાએ ઉત્પાદન ૧.૮.૧૯૮૬ થી શરૂ
થયું.

૪. નવી સાઈટની ખરીદી અને પોતાના મકાનના બાંધકામના પરિણામે, યુનિટનું મૂડી રોકાણ વધીને રૂ. ૩,૮૬,૨૯૯ થઈ ગયું. યુનિટે ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ નોંધણી માટે અરજ કરી જે ૧૧.૮.૧૯૮૯ થી મંજૂર કરવામાં આવી હતી. ૨૦.૧૨.૮૫ ના રોજ યુનિટ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી વેચાણવેરામાંથી મુક્તિ માટેની અરજી પર ડિવિઝનલ લેવલ કમિટી, મુરાદાબાદ દ્વારા ૩૦.૧.૧૯૯૦ ના રોજ વિચારણા કરવામાં આવી હતી અને જોઈન્ટ ડિરેક્ટર ઓફ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ, મુરાદાબાદ દ્વારા તેમના તારીખ ૧૦.૪.૧૯૯૦ ના પત્ર મારફતે વેચાણવેરા મુક્તિ પ્રમાણપત્ર જારી કરવામાં આવ્યું હતું. આવી મુક્તિ ૯.૮.૧૯૮૫ થી ૨૨.૭.૧૯૮૬ સુધી આપવામાં આવી હતી જે તારીખ સુધી યુનિટનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી નીચે હતું. સત્તાધિકારીઓએ એવો દૃષ્ટિકોણ લીધો કે યુનિટનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી વધુ રકમ થઈ ગયું હોવાથી, મુક્તિના હેતુ માટે ફેક્ટરીઝ એક્ટ હેઠળ યુનિટની નોંધણી જરૂરી હતી અને આવી નોંધણી માત્ર ૧૧.૮.૧૯૮૯ થી ૪ અસરકારક હોવાથી યુનિટ ૨૩.૭.૧૯૮૬ થી ૧૦.૮.૧૯૮૯ વચ્ચેના સમયગાળા માટે મુક્તિ માટે હકદાર ન હતું, પરંતુ કુલ ચાર વર્ષનો સમયગાળો કે જેના માટે સંબંધિત જાહેરનામા હેઠળ યુનિટ મુક્તિ માટે હકદાર હશે તે ૮.૮.૧૯૮૯ ના રોજ સમાપ્ત થઈ ગયો હોવાથી, યુનિટ ૨૨.૭.૧૯૮૬ પછી કોઈપણ મુક્તિ માટે હકદાર ન હતું.

૫. ઉક્ત હુકમથી નારાજ થઈને, પ્રતિવાદીએ તારીખ ૧૬.૪.૧૯૯૦ ની રિવ્યૂ અરજી દાખલ કરી જે તારીખ ૭.૭.૧૯૯૦ ના હુકમ દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત હુકમને પ્રતિવાદી દ્વારા અલ્હાબાદ ખાતે હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકિયર સમક્ષ રિટ પિટિશનમાં પડકારવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટે તેના તારીખ ૨૫.૧૧.૧૯૯૨ ના ચુકાદા દ્વારા રિટ પિટિશન મંજૂર કરી અને વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કર્યો. સંબંધિત સત્તાધિકારીને પ્રતિવાદીને જારી કરાયેલ પાત્રતા પ્રમાણપત્રમાં ૯.૮.૧૯૮૫ થી ચાર વર્ષના સમયગાળા માટે સુધારો કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટનો તર્ક એ છે કે મુક્તિ આપવા માટે નિર્ધારિત શરતો પૂર્ણ કરવા માટેની સંબંધિત તારીખ એ તારીખ છે કે જ્યાંથી

યુનિટ પ્રથમ સ્થાને આવી મુકિત માટે પાત્ર બન્યું હતું અને આ કેસમાં નિર્વિવાદપણે તે ૯.૮.૧૯૮૫ હતી. હાઇકોર્ટે ઠેરવ્યું કે આ કેસમાં માત્ર એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ યુનિટના સ્થાનાંતરણને કારણે રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી વધુ રકમ થઈ ગયું હોવાને કારણે, તે પ્રતિવાદીને ૯.૮.૧૯૮૫ થી સતત ચાર વર્ષના સમયગાળા માટે મુકિતનો લાભ મેળવવા માટે ગેરલાયક ઠેરવશે નહીં. અગાઉ ટાંકવામાં આવેલ અધિનિયમની કલમ ૪-એ ની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરીને હાઇકોર્ટ તે નિષ્કર્ષ પર પહોંચી હતી. કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ સ્પેશિયલ લીવ દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરી છે.

૬. નિર્વિવાદપણે વેચાણવેરામાંથી મુકિત માટેની જોગવાઈઓ માલસામાનના ઉત્પાદનમાં વધારો કરવા અને રાજ્યમાં ઉદ્યોગોના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી અધિનિયમમાં દાખલ કરવામાં આવી છે. હકીકતમાં, જ્યારે "સેલ્સ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૪-એ હેઠળ ઔદ્યોગિક એકમોને ગ્રાન્ટ ઓફ સેલ્સ-ટેક્સ એક્ઝેમ્પ્શન સ્કીમ ૧૯૮૨" નામની યોજના મૂળ રીતે ઘડવામાં આવી હતી, ત્યારે સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે સરકારે રાજ્યમાં મૂડી રોકાણ અને ઔદ્યોગિક એકમોની સ્થાપનાને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે મુકિતની સુવિધા આપી હતી. યોજનામાં આવી મુકિત આપવા માટેના વિવિધ નિયમો હતા. કલમમાં જ એ હેતુનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે કે જેના માટે સરકાર આવી મુકિત આપી શકે. કલમ ૪-એ ની પેટા-કલમ (૧) મુકિત આપવા માટે મહત્તમ સમયગાળો ૭ વર્ષ તરીકે નિર્ધારિત કરે છે. કલમ મુજબ, આવી મુકિત આવા ઉત્પાદક દ્વારા પ્રથમ વેચાણની તારીખથી શરૂ થવી જોઈએ જો આપું વેચાણ ઉત્પાદન શરૂ કર્યાની તારીખથી છ મહિનાની અંદર થાય છે અને અન્ય કોઈ કિસ્સામાં ઉત્પાદન શરૂ કર્યાની તારીખથી છ મહિના પૂરા થયા પછીની તારીખથી. ખુલાસામાં "ઉત્પાદન શરૂ કરવાની તારીખ" અભિવ્યક્તિને તે તારીખ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે કે જેના પર માલના ઉત્પાદન અથવા પેકિંગમાં ઉપયોગ માટે જરૂરી કોઈ કાચો માલ પ્રથમ વખત ખરીદવામાં આવે છે. કલમમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ "નવું એકમ" શબ્દને પણ ખુલાસામાં

વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે. એ સ્વીકાર્ય છે કે પ્રતિવાદીએ જ્યારે મુકિત માટે અરજ કરી ત્યારે સંબંધિત શરતો પૂરી કરી હતી કારણ કે તેનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી વધુ ન હતું. અગાઉ ઉતારેલા જાહેરનામા હેઠળ, રૂ. ૩ લાખથી વધુ મૂડી રોકાણ ન ધરાવતા યુનિટના કિસ્સામાં મુકિતનો સમયગાળો ચાર વર્ષનો હતો. જો આવું વેચાણ ઉત્પાદન શરૂ કર્યાની તારીખથી છ મહિના કરતાં મોડું ન થયું હોય તો પ્રથમ વેચાણની તારીખથી અને અન્ય કિસ્સાઓમાં ઉત્પાદન શરૂ કર્યાની તારીખથી છ મહિના પૂરા થયા પછીની તારીખથી એ શરતને આધીન ગણવામાં આવશે કે યુનિટે કોઈપણ આકારણી વર્ષમાં સળંગ છ મહિનાથી વધુ સમયગાળા માટે આવા માલનું ઉત્પાદન બંધ કર્યું નથી. કલમ કે જાહેરનામામાં એવી કોઈ શરત નથી કે જો મુકિત આપ્યા પછી યુનિટનું મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખથી વધી જાય, તો આવી મુકિત અમલમાં રહેવાનું બંધ થઈ જશે સિવાય કે અને જ્યાં સુધી રૂ. ૩ લાખથી વધુ મૂડી રોકાણ ધરાવતા એકમો માટે નિર્ધારિત શરતો પૂર્ણ ન થાય. આવી સ્પષ્ટ જોગવાઈના અભાવમાં અપીલકર્તા દ્વારા લેવામાં આવેલા વલણ માટે કોઈ સમર્થન નથી કે ૨૩.૭.૧૯૮૬ પછી યુનિટ મુકિતના લાભ માટે હકદાર નથી કારણ કે તેનું મૂડી રોકાણ તે તારીખથી રૂ. ૩ લાખથી વધી ગયું હતું.

૭. અપીલકર્તા માટેના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, મુકિત કલમની જોગવાઈઓનું કડક અર્થઘટન થયું જોઈએ અને જો મુકિત આપવામાં આવી હોય તે શરતો અનુગામી ઘટનાને કારણે બદલાઈ ગઈ હોય, તો મુકિત લાગુ પડશે નહીં. કરની ચુકવણીમાંથી મુકિત માટેની જોગવાઈનું કડક અર્થઘટન કરવું જોઈએ તેવી તેમની દલીલના સમર્થનમાં, સ્ટેટ લેવલ કમિટી અને અન્ય વિ. મોર્ગાઈશમર ઇન્ડિયા લિ., [૧૯૮૬] ૧ એસ.સી.સી. ૧૦૮ માં આ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવે છે. આ કોર્ટની બે ન્યાયાધીશોની બેંચે નોવોપાન ઇન્ડિયા લિ. વિ. કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, [૧૯૮૪] સપ્લ. ૩ એસ.સી.સી. ૬૦૬ માં ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેંચના અગાઉના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો અને ઠરાવ્યું હતું કે કરવેરા કાયદામાં અપવાદ અથવા મુકિતની જોગવાઈનું કડક અર્થઘટન કરવું જોઈએ અને કોર્ટ માટે

અધિનિયમની કલમ ૪-એ માં નિર્ધારિત શરતોને અવગણવી અને મુક્તિ વિસ્તારવી તે ખુલ્લું નથી. જોકે આ નિર્ણય અધિનિયમની કલમ ૪-એ હેઠળની મુક્તિને લગતો છે, કેસની હકીકતો તદ્દન અલગ છે અને ચુકાદાને તેના સંદર્ભમાં સમજવો જોઈએ.

૮. અમારું ધ્યાન કલમ ૪-એ હેઠળના અન્ય એક કેસ તરફ પણ દોરવામાં આવ્યું છે જે પાપ્પુ સ્વીટ્સ એન્ડ બિસ્કિટ્સ અને અન્ય વિ. કમિશનર ઓફ ટ્રેડ ટેક્સ, યુ.પી. લખનૌ, [૧૯૯૮] ૭ એસ.સી.સી. ૨૨૮ માં આ કોર્ટ સમક્ષ આવ્યો હતો. અપીલકર્તાને મદદ કરવાથી દૂર, આ ચુકાદાનો ઉપયોગ અપીલકર્તાની વિરુદ્ધ થઈ શકે છે કારણ કે એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સંબંધિત મુક્તિના જાહેરનામાનો ઉદ્દેશ્ય અને મુક્તિ આપવા પાછળ રાજ્ય સરકારનો ઈરાદો "મીઠાઈ" શબ્દ અને "સમાન પ્રકૃતિની શરતો" શબ્દોના અર્થઘટન માટે ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ.

૯. અપીલકર્તા માટેના વિદ્વાન વકીલે ડિવિઝનલ લેવલ કમિટી અને અન્ય વિ. સાહુ સ્ટોન ક્રશિંગ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, [૧૯૯૮] ૮ એસ.સી.સી. ૪૩૫ માં આ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો. તે કેસમાં, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જો મૂડી રોકાણ ૩. ૩ લાખથી વધુ હોય તો કલમ ૪-એ(પ) માં ફેક્ટરીઝ એક્ટ હેઠળ યુનિટની નોંધણીની આવશ્યકતાની જોગવાઈ ફરજિયાત છે. બેંચે મેસર્સ સાહુ સ્ટોન ક્રશિંગ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વિ. ડિવિઝનલ લેવલ કમિટી, ઝાંસી, (૧૯૯૪) U.P.T.C.1 માં નોંધાયેલા હાઈકોર્ટના ચુકાદાને ઊલટાવી દીધો જેણે એવો દાવિદાવા લીધો હતો કે કલમમાં "shall" અભિવ્યક્તિને "may" તરીકે વાંચી શકાય છે. આ ચુકાદાની વર્તમાન કેસમાં કોઈ સુસંગતતા નથી કારણ કે તે કેસમાં ઔદ્યોગિક એકમ નવેમ્બર, ૧૯૮૬ માં સ્થાપવામાં આવ્યું હતું અને પ્રથમ વેચાણની તારીખ ૩.૧૨.૧૯૮૬ હતી. ૧૯૯૧ ના યુ.પી. એક્ટ નં. ૨૮ હેઠળ ૧૩.૯.૧૯૮૫ થી સુધારા પછી કોર્ટે કલમ ૪-એ પર વિચાર કરવાનો હતો. ઉક્ત સુધારા અધિનિયમે પેટા-કલમ (પ) ઉમેરી હતી. આ કેસમાં આપણે ઉક્ત સુધારા પહેલાં ૯.૮.૧૯૮૫ ના રોજ જે રીતે હતી તે કલમ સાથે સંબંધિત છીએ.

૧૦. અપીલકર્તા માટેના વિદ્વાન વકીલ દલીલ કરે છે કે અધિનિયમની જોગવાઈઓ અગાઉ જે રીતે હતી તેનું અર્થઘટન કરવા માટે માર્ગદર્શનના હેતુ માટે અનુગામી કાયદો લઈ શકાય છે. અમે આ દલીલ સ્વીકારવા અસમર્થ છીએ. ઇંગ્લેન્ડમાં કોર્ટ ઓફ અપીલ દ્વારા એટોર્ની જનરલ વિ. કલાર્કસન, (૧૯૦૦) ૧ ક્યુબી ૧૫૬ માં એ દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે અગાઉના અધિનિયમ પર યોગ્ય અર્થઘટન મૂકવા માટે અનુગામી કાયદો જોઈ શકાય છે જ્યાં તે અગાઉનો અધિનિયમ અસ્પષ્ટ હોય. લિન્ડલી એમ.આર. એ કહ્યું, "અમારી ફરજ વિધાનસભાના અર્થનું અર્થઘટન કરવાની છે, અને જો વિધાનસભાએ એક અધિનિયમમાં એવી ભાષાનો ઉપયોગ કર્યો હોય જે સ્વીકૃત રીતે અસ્પષ્ટ છે, અને અનુગામી અધિનિયમમાં એવી ભાષાનો ઉપયોગ કર્યો હોય જે એ પૂર્વધારણા પર આગળ વધે છે કે અગાઉના અધિનિયમ પર ચોક્કસ અર્થઘટન મૂકવાનું છે. મને લાગે છે કે ન્યાયાધીશો પાસે બંને અધિનિયમોને એકસાથે વાંચવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નથી, અને કહેવું કે વિધાનસભાએ અગાઉના અધિનિયમના પોતાના અર્થઘટકો તરીકે કામ કર્યું છે." અહીં એવી કોઈ પરિસ્થિતિ નથી. વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ અનુગામી અધિનિયમ સુધારાનો છે અને તે ઉપચારાત્મક હોઈ શકે છે. વધુમાં, આ કેસમાં, સંબંધિત સમયે અધિનિયમની જોગવાઈઓમાં એવી કોઈ અસ્પષ્ટતા નથી કે જેને વિધાનસભા દ્વારા અર્થઘટન કરવાની જરૂર હોય. તેથી ૧૩.૯.૮૫ થી ૧૯૯૧ માં રજૂ કરાયેલ અનુગામી કાયદો અપીલકર્તાને મદદ કરશે નહીં.

૧૧. કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ, અમૃતસર વિ. સ્ટ્રો બોર્ડ મેન્યુફેક્ચરિંગ કું. લિ., [૧૯૮૯] સપ્લ. ૨ એસ.સી.સી. ૫૨૩ માં, આ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે કરવેરા કાયદાઓમાં, કરના રાહત દર માટેની જોગવાઈનું ઉદારતાપૂર્વક અર્થઘટન કરવું જોઈએ. તેવી જ રીતે બજાજ ટેમ્પો લિ. બોમ્બે વિ. કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ, બોમ્બે સિટી-III, બોમ્બે, [૧૯૯૨] ૩ એસ.સી.સી. ૭૮ માં, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે કરવેરા કાયદાઓમાં આર્થિક વૃદ્ધિ અને વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રોત્સાહન આપતી જોગવાઈનું

ઉદારતાપૂર્વક અર્થઘટન કરવું જોઈએ અને તેના પર અપવાદ દ્વારા મૂકવામાં આવેલ નિયંત્રણનું વ્યાજબી અને હેતુપૂર્ણ રીતે અર્થઘટન કરવું જોઈએ જેથી જોગવાઈના ઉદ્દેશ્યને આગળ વધારી શકાય.

૧૨. અમને જાણાય છે કે વેચાણવેરાની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાનો ઉદ્દેશ હંમેશા રાજ્યમાં માલસામાનના ઉત્પાદનમાં વધારો કરવા અને ઉદ્યોગના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી મૂડી રોકાણ અને ઔદ્યોગિક એકમોની સ્થાપનાને પ્રોત્સાહિત કરવાનો રહ્યો છે. જો બજાજ ટેમ્પો લિ. ના કેસ (ઉપર મુજબ) માં નિર્ધારિત કસોટી લાગુ કરવામાં આવે, તો તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ૯.૮.૮૫ થી પ્રતિવાદીને આપવામાં આવેલી મુક્તિ, જ્યારે તેણે તમામ નિર્ધારિત શરતો પૂરી કરી હતી, તે માત્ર એટલા માટે અમલમાં રહેવાનું બંધ કરશે નહીં કે પ્રતિવાદી જમીન અને મકાનનો માલિક બનવાને કારણે મૂડી રોકાણ રૂ. ૩ લાખની મર્યાદા વટાવી ગયું હતું જ્યાં યુનિટ ખસેડવામાં આવ્યું હતું. જો અપીલકર્તા દ્વારા મૂકવામાં આવેલ અર્થઘટન સ્વીકારવામાં આવે, તો મુક્તિ આપવાનો મૂળ હેતુ અને ઉદ્દેશ નિષ્ફળ જશે. છેવટે, પ્રતિવાદીએ માત્ર યુનિટને પોતાના પરિસરમાં ખસેડ્યું હતું જેણે ભાડૂતની અનિશ્ચિતતાઓથી અડચણ વિના અને ભાડા પર તેની આવકનો એક ભાગ ખર્ચવાની કોઈ જરૂરિયાત વિના પ્રતિવાદી માટે માલનું ઉત્પાદન ચાલુ રાખવા માટે તેને વધુ અનુકૂળ અને સરળ બનાવ્યું હતું. તે અપીલકર્તાનો કેસ નથી કે પ્રથમ સ્થાને રૂ. ૩ લાખથી ઓછા મૂડી રોકાણવાળા એકમ તરીકે મુક્તિ મેળવવામાં અને ત્યારબાદ સંબંધિત કોઈપણ કાયદાની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવવાના હેતુથી મૂડી રોકાણને રૂ. ૩ લાખથી વધુ રકમમાં વધારવામાં પ્રતિવાદી તરફથી કોઈ દૂષિત ઇરાદો હતો. પ્રતિવાદીના શુદ્ધ ઇરાદા પર અપીલકર્તા દ્વારા ક્યારેય પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો નથી.

૧૩. સંજોગો જોતાં, હાઈકોર્ટ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે સંમત થવામાં અમને કોઈ ખચકાટ નથી. અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને કાઢી નાખવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ કરવામાં આવશે નહીં.

વી.એસ.એસ.

અપીલ કાઢી નાખવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.